

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/492/2015
Identifikačné číslo spisu:	1213233496
Dátum vydania rozhodnutia:	22.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1213233496.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa X. T., bývajúcemu v X., štátneho občana Srbskej republiky, zastúpenému advokátom JUDr. Mgr. Vladimírom Gallom, PhD., so sídlom v Bratislave, Ševčenkova č.28, proti odporcom 1/ G. O., bývajúcej v M., 2/ maloleťmu F. A. O., bývajúcemu v M., zastúpenému kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, o určenie otcovstva k maloleťmu dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 11C/277/2013, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. januára 2015 sp.zn. 11Co/158/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Odporcom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Navrhovateľ sa návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava II dňa 23. októbra 2013 domáhal určenia otcovstva k maloleťmu odporcovi 2/ z matky odporkyne 1/ (ďalej len maloleť) a zároveň žiadal, aby súd upravil výkon rodičovských práv a povinností k maloleťmu.

Okresný súd Bratislava II uznesením z 22. augusta 2014 č.k.11C/277/2013-34 zastavil konanie o návrhu v zmysle § 108 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že dňa 10. marca 2014 došlo k určeniu otcovstva voči maloleťmu súhlasným vyhlásením rodičov na matričnom úrade Bratislava - Petržalka a k zápisu otca S. O. do rodného listu maloleťmu. V dôsledku toho odpadol predmet konania a nastala prekážka postupu konania, pre ktorú súd konanie o určenie otcovstva v zmysle § 108 O.s.p. zastavil. Dodal, že druhá zákonná domnienka otcovstva má prednosť pred treťou zákonnou domnienkou otcovstva rozhodnutím súdu o určení otcovstva, tá sa uplatní až v prípade, ak nedošlo k určeniu otcovstva podľa už spomínanej druhej zákonnej domnienky. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods.1 písm. c/ O.s.p.

Proti uvedenému rozhodnutiu podal odvolanie navrhovateľ. Súhlasné vyhlásenie rodičov označil za

neplatný právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, za úkon účelový, obchádzajúci zákon, priečiaci sa dobrým mravom, lebo jeho dôsledkom bolo znemožniť určenie biologického otcovstva, za ktorého sa odvolateľ, na rozdiel od muža, ktorý učinil súhlasne vyhlásenie, považuje. Poznamenal, že Dohovor o práve dieťaťa (čl. 7) priznáva právo dieťaťu poznať svojich rodičov. Zastavenie konania v zmysle § 108 O.s.p. prichádza do úvahy, len pokiaľ by v konaní o určenie otcovstva bol účastníkom ten istý muž, ktorý uznal otcovstvo súhlasným vyhlásením rodičov.

Matka a opatrovník maloletého dieťaťa považovali rozhodnutie súdu prvého stupňa za vecne správne.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. januára 2015 sp.zn. 11Co/158/2014 potvrdil napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne (§ 219 O.s.p.) a odporcom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že uplatnenie niektorej domnienky otcovstva vylučuje použitie ostatných domnienok, preto určeniu otcovstva k tomu istému dieťaťu nemôžu svedčiť rôzne domnienky otcovstva rôznych mužov. Až po úspešnom zapretí niektorej z domnienok (s výnimkou tretej), môže za splnenia zákonných podmienok nastúpiť opäť niektorá z domnienok. Ustanovenie § 108 O.s.p. predstavuje výnimočnú situáciu vedúcu k zastaveniu konania v dôsledku odpadnutia predmetu konania. Otcovstvo k maloletému bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov (druhou domnienkou otcovstva), čo zakladá dôvod pre zastavenie konania o určenie otcovstva súdom (tretia domnienka otcovstva). Z týchto dôvodov považoval rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania za vecne správne a všetky ďalšie odvolacie námietky za právne neopodstatnené. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods.1 O.s.p. v spojení s § 142 ods.1 O.s.p., odporcom však náhradu trov konania nepriznal, pretože si ju neuplatnili.

Proti uvedenému uzneseniu podal dovolanie navrhovateľ (ďalej aj “dovolateľ”) z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom (§ 237 ods.1 písm. f/ O.s.p.), navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výtýkal súdom, že neposkytli materiálnu ochranu právam a oprávneným záujmom a uplatnili len formálny výklad ustanovenia § 84 a nasl. Zákona o rodine v tom, že za otca maloletého súdy uznali muža, ktorý uznal otcovstvo na základe súhlasného vyhlásenia rodičov (S. O.), nie však dovolateľa, ktorý tvrdí, že je otcom dieťaťa v konaní o určenie otcovstva. Súhlasné vyhlásenie rodičov bolo uskutočnené až potom (10. marca 2014), čo sa odporkyňa mala možnosť oboznámiť s jeho návrhom na určenie otcovstva. Súhlasné vyhlásenie je v rozpore s § 39 Občianskeho zákonníka, dovolateľ ho považuje za účelové, obchádzajúce zákon a priečiacie sa dobrým mravom. Odvolací súd znemožnil maloletému dozvedieť sa, kto je jeho biologický otec. Podľa názoru dovolateľa pán S. O. nie je biologickým otcom maloletého. Článok 7 Dohovoru o právach dieťaťa (vyhláseného pod č. 104/1991 Zb.) zabezpečuje dieťaťu právo poznať svojich rodičov, a článok 12 citovaného dohovoru vyžaduje, aby dieťa (priamo alebo prostredníctvom zástupcu) bolo vypočuté (a zúčastnilo sa pojednávania súdu) v každom súdnom konaní, ktoré sa ho dotýka, „postup v zmysle článku 12 v napadnutom uznesení absentuje.“ Rozhodnutie súdu súčasne môže skomplikovať život aj maloletému dieťaťu najmä v atypických situáciách ako úraz, choroba, kedy je nevyhnutné od geneticky príbuzných osôb darcovstvo. Bol toho názoru, že ustanovenie § 108 O.s.p. je možné aplikovať len na tie konania, v ktorých ide súčasne o účastníkov súdneho konania. Inak by bol takýto postup v rozpore s duchom a literou zákona o rodine, ako aj v rozpore s ustanovením §1 a § 3 O.s.p. V zmysle § 8 ods. 3 zákona č.757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších predpisov požiadal dovolací súd o výklad ustanovenia § 108 O.s.p. v spojení s ustanovením § 84 a nasl. Zákona o rodine.

Odporkyňa 1/ k podanému dovolaniu uviedla, že toto je účelové, napadnuté rozhodnutie označila za správne. Po určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov (ktoré možno urobiť kedykoľvek, pokiaľ otcovstvo nebolo určené skôr inou zákonnou domnienkou) už nikto nemôže podať návrh na určenie otcovstva. Druhá zákonná domnienka má prednosť pred treťou domnienkou, čo rešpektuje aj procesná úprava Občianskeho súdneho poriadku tým, že súdu ukladá obligatórne zastaviť konanie o určenie otcovstva pokiaľ dôjde k súhlasnému vyhláseniu rodičov. Právne otcovstvo maloletého bolo ustálené a pre pokračovanie v tomto konaní (o určenie otcovstva) niet opodstatnenia. Návrh navrhovateľa na určenie otcovstva k maloletému považovala za bezdôvodný. Otcom maloletého je jej dlhodobý životný partner S. O., ktorého ako otca uviedla už pri pôrode, a ktorý poskytuje maloletému odporcovi príkladnú

otcovskú starostlivosť, citové zázemie a rodičovskú podporu. Určenie otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov považovala za súladné s právnymi predpismi i s dobrými mravmi. Vyjadrila presvedčenie, že je v právnom aj morálnom záujme jej dieťaťa, aby nebolo v kontakte s osobou navrhovateľa, ktorého úmysly sú vedené zisťovacími záujmami („otcovstvom by zjednodušil legalizovanie jeho neotcovských aktivít na Slovensku“) a nie údajným záujmom o maloletého.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava (ako opatrovník maloletého) navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože otcovstvo k maloletému nebolo overené porovnaním genetického profilu dieťaťa s predpokladaným otcom, ktoré mohlo s istotou blízkou 100% vylúčiť alebo potvrdiť otcovstvo.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

1. Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Proti uzneseniu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ uznesenie o priznaní (nepriznaní) účinkov cudziemu rozhodnutiu na území Slovenskej republiky.

Dovolateľom napadnuté uznesenie ale nevykazuje znaky niektorého z nich, preto jeho dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

2. Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods.1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Navrhovateľ procesné vady konania v zmysle § 237 ods.1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto ani z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa názoru navrhovateľa mu postupom súdov, ktoré v zmysle § 108 O.s.p. zastavili konanie o jeho návrhu na určenie otcovstva súdom (podľa tretej domnienky určenia otcovstva - § 94 zákona o rodine), bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods.1 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súdy zastavia konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky, pretože tým v konečnom dôsledku dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). So zreteľom na uvedené dovolací súd skúmal, či pre zastavenie konania o určenie otcovstva boli v prejednávanej veci právnym poriadkom ako celkom vymedzené a napokon i splnené všetky predpoklady.

2.1. Relevantná vnútroštátna právna úprava.

Podľa § 84 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o rodine“) otcovstvo sa určuje na základe domnienok otcovstva ustanovených v tomto zákone súhlasným vyhlásením rodičov alebo rozhodnutím súdu.

Ak nie je otcovstvo určené podľa domnienky otcovstva manžela matky, možno ho určiť súhlasným vyhlásením oboch rodičov (§ 90 ods.1 zákona o rodine).

Za otca sa považuje muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov (§ 91 ods. 1 zákona o rodine).

Muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov, môže otcovstvo pred súdom zaprieť do troch rokov odo dňa jeho určenia, len ak je vylúčené, že by mohol byť otcom dieťaťa; táto lehota sa neskončí pred uplynutím troch rokov od narodenia dieťaťa. Aj matka dieťaťa môže v rovnakej lehote zaprieť, že otcom dieťaťa je muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov (§ 93 ods. 1, 2 zákona o rodine).

Ak nedošlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, môže dieťa, matka alebo muž, ktorý tvrdí, že je otcom, navrhnúť, aby otcovstvo určil súd (§ 94 ods. 1 zákona o rodine).

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa a ak uplynula rodičom dieťaťa lehota ustanovená na zapretie otcovstva, môže súd na návrh dieťaťa rozhodnúť o prípustnosti zapretia otcovstva. V tomto konaní musí byť maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom (§ 96 ods.1 zákona o rodine).

Súd zastaví konanie o určenie otcovstva, ak došlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov alebo k osvojeniu dieťaťa podľa osobitného predpisu (§ 108 O.s.p.).

Zákonodarca v Slovenskej republike upravil právne určenie otcovstva na základe systému troch zákonných domnienok otcovstva, ktoré sa vzájomne vylučujú. Cieľom tejto úpravy je vytvoriť v čo najkratšom čase právnu istotu dieťaťa tak, aby každé dieťa malo matku a otca ako nositeľov rodičovských práv a povinností, a tým bola zabezpečená jeho ochrana a starostlivosť (viď Cpj 41/79) aj v zmysle záväzkov vyplývajúcich Slovenskej republike z medzinárodných zmlúv [najmä Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (1950) - publikovaného pod č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, Dohovoru o právach dieťaťa (1989) - publikovaného pod č. 104/1991 Zb., ďalej len „Dohovor o právach dieťaťa“].

Prvá zákonná domnienka svedčí manželovi matky dieťaťa (§ 85 zákona o rodine). Pokiaľ nebolo otcovstvo k dieťaťu určené manželovi matky, nastupujú v poradí za sebou ďalšie dve zákonné domnienky - súhlasné vyhlásenie rodičov dieťaťa (§ 90 zákona o rodine) a rozhodnutie súdu (94 zákona o rodine). Hoci sú tieto dve domnienky zdanlivo rovnocenné, zákon uprednostňuje dobrovoľné určenie otcovstva na základe spoločného vyhlásenia matky a otca dieťaťa potvrdzujúceho skutočnosť, že sú rodičmi dieťaťa, teda ide o preferenciu druhej zákonnej domnienky pred autoritatívnym rozhodnutím súdu. Uvedené je zrejme jednak z umiestnenia tejto zákonnej domnienky priamo v zákone o rodine ako aj z výslovného znenia ustanovenia § 94 ods.1 zákona o rodine “ak nedošlo k určeniu otcovstva súhlasným

vyhlásením rodičov, môže dieťa, matka, alebo muž, ktorý tvrdí, že je otcom, navrhnúť, aby otcovstvo určil súd.“

V zmysle § 91 ods.1 zákona o rodine v prípade určenia otcovstva druhou zákonnou domnienkou sa za otca dieťa považuje muž, ktorý vyhlásenie urobil. Citované ustanovenie nevyžaduje k vzniku otcovstva splnenie žiadnej ďalšej hmotnoprávnej podmienky, pričom aj z použitého pojmu “muž“ - vyplýva, že muž vyhlasujúci, že je otcom dieťa, stane sa otcom v zmysle práva hoci nemusí byť zároveň aj biologickým otcom dieťa, toto sa však predpokladá. Zákonodarca pri tomto spôsobe určenia otcovstva vychádza z predpokladu, že muž, ktorý robí vyhlásenie o otcovstve k dieťaťu, koná slobode a vážne, vedomý si dôsledkov tohto svojho úkonu a zodpovednosti, ktorú na seba berie. Súčasne vyhlásenie robí aj matka dieťa, ktorá takto prejaví svoj úmysel zabezpečiť spoločnú starostlivosť o dieťa s konkrétnym mužom. Druhá domnienka otcovstva teda vychádza z rešpektovania slobodnej vôle dvoch ľudí, ktorí sa dobrovoľne rozhodnú starať sa o spoločné dieťa. Práve takýto dobrovoľný a slobodný záväzok dáva vyššiu mieru garancie, že dieťa bude mať vytvorené stabilné, bezpečné a harmonické rodinné zázemie. Táto konštrukcia určenia otcovstva, i keď nemusí za každých okolností zodpovedať skutočnému stavu rodičovstva a môže prípadne viesť aj k obmedzeniu práv biologického otca, vychádza z uprednostnenia právnej istoty a záujmov dieťa. Je premietnutím práv dieťa a ochrany jeho záujmov v zmysle Dohovoru o právach dieťa. Úprava zákonných domnienok má za cieľ zabezpečiť určenie skutočného - biologického otcovstva i keď nemožno vylúčiť prípady nezodpovedajúce skutočnému stavu otcovstva, nápravy tohto stavu je možné oprávneným subjektom dosiahnuť za podmienok, ktoré sa spájajú s inštitútom zapretia otcovstva a následným určením otcovstva. Inštitút zapretia otcovstva prichádza do úvahy len tam, kde bolo otcovstvo založená prvou a druhou domnienkou. Až jeho naplnením sa otvára cesta k druhej fáze, ktorou je určenie otcovstva súdom (tretia domnienka), nemožno ale vylúčiť, že otcovstvo môže byť prípadne opakovane určené aj na základe druhej domnienky. Dovolací súd apriori nenachádza v systéme slovenského práva právnych prekážok, ktoré by v občianskom súdnom konaní vylučovali možnosť posúdenia platnosti určenia otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, o ktorom obaja vyhlasujúci rodičia vedeli, že muž, ktorý takéto vyhlásenie učinil, nie je biologickým otcom dieťa, pokiaľ k tomu budú splnené podmienky (obdobne Najvyšší súd Českej republiky sp.zn. 30 Cdo 3956/2009, sp.zn. 30 Cdo 3430/2011). Nejedná sa však o takú otázku, ktorá by mohla byť ako predbežná riešená v konaní o určení otcovstva (tretia domnienka), lebo toto možno viesť iba vtedy, ak dieťaťu nesvedčí žiadna domnienka otcovstva, alebo ak bolo otcovstvo účinne zapreté.

Dôsledkom súhlasného vyhlásenia rodičov je, že dieťa má otca určeného, ten sa stáva nositeľom všetkých rodičovských práv a povinností a z toho vyplývajúcej právnej ochrany. Súčasne odpadá dôvod pre ďalšie určovanie otcovstva, keďže dieťa môže mať z hľadiska právneho len jedného otca. Na danú hmotnoprávnú situáciu reflektuje aj procesná úprava ustanovenia §108 O.s.p., ktorá stanovuje osobitnú prekážku pre postup v konaní o určení otcovstva súdom, tou je určenie otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov alebo osvojenie dieťa. Nie je možné súhlasiť s dovolateľom, že súhlasné vyhlásenie rodičov ako právny úkon prichádza do úvahy len medzi účastníkmi, ktorí vedú spor o určenie otcovstva. Uvedenému výkladu nenasvedčuje postupnosť uplatnenia zákonných domnienok určenia otcovstva, úprava podmienok určenia otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov (nie účastníkov konania) a taká interpretácia týchto noriem, ktorá vychádza z toho, že ak už bolo otcovstvo k dieťaťu určené, alebo došlo k osvojeniu dieťa, odpadá z hmotnoprávneho hľadiska predmet konania - určenia otcovstva podľa tretej domnienky otcovstva. To nevylučuje ani dovolateľom navodzovanú jednu z možných situácií, kedy určenie otcovstva súhlasným vyhlásením učinia účastníci súdneho konania o určenie otcovstva súdom.

Pokiaľ teda dôjde k určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, súd nemôže ďalej pokračovať v konaní o určení otcovstva a musí i v tomto prípade konanie v zmysle §108 O.s.p. zastaviť. Dôvodom je právne postavenie putatívneho (domnelého) otca v ktorom sa ocitol potom, čo už došlo k určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, pretože tu existuje určené otcovstvo, ktoré by muselo byť najskôr oprávneným subjektom zapreté, len potom by bolo opäť možné viesť spor o určenie otcovstva. Inými slovami viesť spor o určenie otcovstva by bolo možné najskôr potom, ako došlo k úspešnému

zapretiu existujúceho otcovstva (k "právnemu uvoľneniu" dieťaťa). Právna úprava zákona o rodine v Slovenskej republike reflektuje aj na situácie, kedy právny stav nie je súladný so stavom skutočným, vymedzuje okruh subjektov, ktoré môžu existenciu domnienky otcovstva v zákonnej lehote vyvrátiť a zaprieť otcovstvo dieťaťa (popretie otcovstva). Treba tiež podotknúť, že putatívny otec (potenciálne biologický otec) v súčasnosti nemá priamu možnosť zaprieť otcovstvo právneho otca. Treba ale zdôrazniť, že takúto možnosť putatívny otec v našich právno-historických pomeroch rodičovských vzťahov ani nikdy nemal. Že ju dokonca v určitých situáciách nemala ani matka, ale len dieťa, prezentuje judikát č. 6210 [(viď Rouček, F. - Sedláček, J.: Komentár k Československému obecnému zákonníku občanskému, díl první, CODEX Bohemia s.r.o., Praha, 1998, str. 829 bod 5 (k §163): „Uznal-li muž před poručenským soudem otcovství k nemanželskému dítěti, byl tím právní poměr jeho jakožto nemanželského otce stanoven s absolutním právním účinkem a toto pravoplatné zjištění stavu váže tak dlouho, dokud není odstraněno výrokem soudu, že toto zjištění otcovství je nesprávné a že nemanželským otcem je někdo jiný. Oprávněným k této žalobě jest nemanželské dítě, nikoliv nemanželská matka a jest mu prokázati, že uznatel dítě nezpłodil neb že uznání a přijetí jeho nestaly se platně.“]. V takto nastavenej konštrukcie právnej regulácie pokračoval aj zákon o rodine č. 94/1963 Zb., ktorý okrem matky a matrikového otca nepripúšťal zapieracie právo iným osobám, výnimkou bol len generálny prokurátor. Dôvodom pre zachovanie absencie zapieracieho práva putatívneho otca je pretrvávajúci názor, že statusové pomery medzi rodičmi a deťmi majú významný osobný prvok, ktorý nedovoľuje zásah iným subjektom než tým, ktoré na týchto vzťahoch priamo participujú. Poskytnutie žalobnej možnosti tretím osobám by narušovalo manželské (pri prvej domnienke otcovstva) alebo rodičovské vzťahy (pri druhej domnienke otcovstva) s nepriaznivým dopadom na doterajší status dieťaťa (najlepší záujem maloletého dieťaťa) a že iba matke, právnemu otcovi a dieťaťu prislúcha, aby zhodnotili, či je pre nich prospešné, aby založené vzťahy menili. V súčasnosti EŠLP v dôsledku rozdielnych národných úprav vychádza z doktríny margin of appreciation (priestor pre voľnú úvahu), čo umožňuje súdu zmierniť praktické rozdiely pri vykonávaní článkov Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Such differences create a limited right, for Contracting Parties, "to derogate from the obligations laid down in the Convention". [1] The doctrine also reinforces the role of the European Convention, as a supervisory framework for human rights. Tieto rozdiely potom vytvárajú obmedzené právo pre zmluvné strany odchýliť sa od povinností stanovených v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (porovnaj Šínová, R. a Malá, J. : K aktuálnym otázkam popísaní otcovství v České republice, Košické dni súkromného práva 2016, Recenzovaný zborník vedeckých prác, str. 554 až 559).

K dovolacej námietke ohľadom práva dieťaťa na poznanie svojich skutočných rodičov v zmysle čl.7.1 dohovoru o právach dieťaťa je potrebné uviesť, že ide o právo dieťaťa a nie žalobcu. Toto právo zaručuje dieťaťu vnútroštátna úprava v Slovenskej republike ustanovením § 96 zákona o rodine, ktoré dieťaťu bez časového obmedzenia umožňuje podať návrh na súd, aby tento (ne)pripustil podanie zapieracej žaloby proti právnemu otcovi. Dôvody, pre ktoré putatívny (potencionálny) otec nemá priamu zákonom priznanú možnosť zaprieť otcovstvo (napr. určeného na základe súhlasného vyhlásenia rodičov) treba hľadať v samotnej hmotnoprávnej úprave rodičovských vzťahov (vzťahov rodičov a detí). Tá vychádza z toho, že tretie osoby spravidla nemajú vecnú legitímáciu spochybňovať vzťahy medzi matkou, dieťaťom a právnym otcom, pokiaľ sa zmeny týchto vzťahov nedovoľávajú samotní účastníci týchto vzťahov (matka, dieťa, právny otec). V takom prípade síce nemožno vylúčiť konflikt právnej istoty založený právnou domnienkou a právom na súkromný život, ktorý vzniká medzi právnym a biologickým otcom. Tento je však potrebné vyriešiť spravodlivou rovnováhou, pri ktorej musí byť vzatý zreteľ na záujmy maloletého dieťaťa. Otázka „najlepších záujmov dieťaťa“ je kľúčovou pre vyriešenie v kolízii stojacích práv. Podľa názoru dovolacieho súdu je tento konflikt riešený priamo právnou úpravou, ktorá a/ domnelému otcovi dovoľuje viesť spor o určenie otcovstva (v zmysle tretej domnienky otcovstva) pokiaľ dieťa nemá určeného otca, b/ dieťaťu bez časového obmedzenia umožňuje zahájiť proces o zapretie otcovstva v zmysle § 96 ods.1 zákona o rodine. Ak by zákon priznával domnelému otcovi automaticky (bez ďalšieho) právo zaprieť otcovstvo právneho otca išlo by nepochybne o popretie ochrany najlepšieho záujmu dieťaťa, keďže zahájenie takéhoto konania by bolo len na uvážení navrhovateľa (teda bez zohľadnenia záujmov maloletého dieťaťa) a tak by mohlo narušiť pokojný a zabezpečený doterajší sociálny status dieťaťa, a samotné výsledky konania, ktoré by mohli

zmeniť právny status, by nemuseli byť vždy v najlepšom záujme dieťaťa. Preferencia práva na súkromie domnelého otca v možnosti iniciovať spor o popretie otcovstva proti právnemu otcovi by mohla viesť k ujme na právach dieťaťa a jeho záujmov. S cieľom zachovania najlepších záujmov dieťaťa právna úprava dovoľuje dieťaťu bez časového obmedzenia zahájiť proces o zapretie otcovstva (§ 96 ods.1 zákona o rodine). Konanie o prípustnosti zapretia otcovstva začína len na návrh dieťaťa v zmysle § 96 ods. 1 zákona o rodine, je prvým štádiom procesu zapretia otcovstva dieťaťom; posudzuje sa v ňom, či zapretie otcovstva je v záujme dieťaťa. Práve pri vyhodnotení tejto otázky, dochádza k vyvažovaniu všetkých dotknutých práv a záujmov (prípadne aj putatívneho otca a je známy) s ohľadom na záujmy dieťaťa k opätovnému otvoreniu otázky otcovstva. V druhom štádiu tohto procesu, ktoré nasleduje len ak súd vyhovie návrhu dieťaťa a určí, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty je v záujme dieťaťa, súd rozhoduje o návrhu na zapretie otcovstva. V oboch štádiách je aktívne vecne legitimované dieťa, pasívne vecne legitimovanými sú obaja rodičia. Po úspešnom zapretí otcovstva, kedy padne status doterajšieho (právneho) otca sa otvára cesta k určeniu otcovstva aj putatívneho otcovi.

Dovolací súd poznamenáva, že hoci prirodzená rodina je základom pre rodinné vzťahy a má jej byť poskytovaná podpora a ochrana, nemusí tomu tak vždy byť, tomu zodpovedá aj systém zákonných domniek otcovstva zakotvujúcich právne otcovstvo v prospech prioritne chránených záujmov dieťaťa a rodiny, v ktorej žije. Ale aj inštitút popretia otcovstva a systém náhradných rodinných vzťahov, aký reprezentuje napríklad osvojenie.

2.2. Relevantné medzinárodné zmluvy a Ústava Slovenskej republiky

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 7. ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, každé dieťa je ihneď po narodení zaregistrované a má od narodenia právo na meno, štátnu príslušnosť, a podľa možnosti právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú vykonávanie týchto práv v súlade so svojím vnútroštátnym zákonodarstvom a v súlade so svojimi záväzkami vyplývajúcimi z príslušných medzinárodnoprávných dokumentov v tejto oblasti s osobitným dôrazom na to, aby dieťa nezostalo bez štátnej príslušnosti.

Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl.19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl.154c Ústavy Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

2.3. Postavenie medzinárodných zmlúv v ústavnom systéme Slovenskej republiky

Ústavný zákon č. 90/2001 Z.z. priniesol nové znenie čl. 7 Ústavy Slovenskej republiky a upravil v odsekoch 2 až 5 postavenie medzinárodných zmlúv v ústavnom systéme Slovenskej republiky.

Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikuje a vyhlási spôsobom ustanoveným zákonom po nadobudnutí účinnosti ústavného zákona č. 90/2001 Z.z. majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, to

znamená bez obmedzení, teda vždy. Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sa nestanú prameňom práva v budúcnosti, ale sú už pre Slovenskú republiku záväzné, majú obmedzenú prednosť pred zákonmi podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Pre prednostnú aplikáciu medzinárodných zmlúv podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky predpisuje táto osobitnú materiálnu podmienku - musí ísť o zmluvu o ľudských právach a základných slobodách, ktorá poskytuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Do tejto skupiny medzinárodných zmlúv patria aj tie, do ktorých Slovenská republika sukcesovala ako právny nástupca Československého štátu. Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, teda základné medzinárodnoprávne dokumenty o ľudských právach majú miesto v ústavnom poriadku Slovenskej republiky vymedzené v čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rozdiel medzi medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ak podliehajú úprave čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a tými medzinárodnými zmluvami, ktorých vzťah k zákonu Slovenskej republiky je predmetom úpravy čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočíva v štátnom orgáne Slovenskej republiky, ktorý rozhoduje o prednosti medzinárodnej zmluvy pred zákonom. O priamom účinku jednotlivých ustanovení zmlúv podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky, a nie súdy, ako je to v prípade zmlúv podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ústavné konštatovanie, v zmysle ktorého medzinárodné zmluvy, na vykonanie ktorých nie je potrebný zákon, boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a ktorými je Slovenská republika viazaná, majú prednosť pred jej zákonmi, znamená nielen to, že ústavodarca pokladá takéto zmluvy za súčasť právneho poriadku Slovenskej republiky, ale tiež, že v hierarchii právnych noriem im priznáva miesto medzi Ústavou Slovenskej republiky a ústavnými zákonmi a (ostatnými) zákonmi. (B. Balog: Medzinárodné zmluvy v ústavnom práve systéme Slovenskej republiky, Dny práva - 2009 - Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2009, ISBN 978-80-210-4990-1, dostupné na muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/mezin_smlouvy/Balog_Boris_1392.pdf). Je nepochybné, že tak v prípade Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd ako aj Dohovoru o právach dieťaťa ide o také medzinárodné zmluvy, ktorých vzťah k zákonu Slovenskej republiky je predmetom úpravy čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čo znamená, že len súd môže v procese aplikácie a rozhodovania sporu v individuálnej veci založiť ich prednosť pred aplikáciou zákona (ako vnútroštátneho predpisu). Rozhodujúcou je tu teda úvaha súdu o tom, či medzinárodné zmluvy poskytujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd, ako vnútroštátne právo. Teda, či medzinárodné zmluvy je potrebné aplikovať prednostne pred príslušnou zákonnou úpravou. Pri riešení tejto otázky treba, aby súdy zohľadnili príslušnú judikatúru súdov (najmä EŠLP, ESD), medzinárodnú prax i doterajšie všeobecne akceptované postupy medzinárodných orgánov uplatňované pri vykonávaní príslušných ustanovení medzinárodných zmlúv.

3. Orgány štátu sú povinné zabezpečiť efektívnu ochranu práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky a príslušnými medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Tejto ich povinnosti musí zodpovedať aj výklad a uplatňovanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (porovnaj napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 22/01 z 10. júla 2002). Do tejto kategórie medzinárodných zmlúv patrí Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd i Dohovor o právach dieťaťa.

Podľa judikatúry EŠLP má principiálne jednotlivec veľmi vážny záujem na určení svojich predkov, a teda aj svojej identity (Jäggi proti Švajčiarsku, rozsudok z 13. júla 2006, sťažnosť č. 58757/ 00, § 38). Najsilnejší je tento záujem na poznaní svojich predkov, predovšetkým rodičov. Jednotlivým štátom prislúcha usporiadať si právne poriadky - s využitím priestoru k vlastnému uváženiu, ktorým disponujú - tak, aby zväzili v každom jednotlivom prípade v konflikte navzájom stojace záujmy (Menéndez García proti Španielsku, rozhodnutie z 5. mája 2009, sťažnosť č. 21046/07). Vo veciach určenia otcovstva dochádza ku konfrontácii (resp. kolízii) právnej fikcie s realitou. Otcovstvo sa často určuje na základe právnej domnienky, ktorá po určitom čase je nevyvrátiteľná. EŠLP v zásade uznáva, že právna istota a záujem dieťaťa je legitímny dôvod obmedzenia možnosti poprieť alebo určiť otcovstvo (Rasmus-sen proti Dánsku, rozsudok z 28. novembra 1984, sťažnosť č. 8777 /79, §41). V každom prípade na základe skutkových okolností sa posudzuje, či bola dosiahnutá spravodlivá rovnováha medzi protichodnými

záujmami. Tak tomu spravidla nebude, ak je vnútroštátna úprava rigidná a neberie ohľad na zvláštnu povahu (okolnosti) prípadu (porovnaj napr. Róžaňski proti Poľsku, rozsudok z 18. mája 2006, sťažnosť č. 55339/00, Paulík proti Slovenskej republike, rozsudok z 10. októbra 2006, sťažnosť č. 10699/05). Existencia diskrečnej právomoci (možnosti využitia voľnej úvahy pri rozhodovaní) nemusí byť sama osebe problémom. V právnom predpise však musia byť zakotvené nejaké medze tejto diskrečnej právomoci a navyše pri posudzovaní, či túto právomoc vykonať, musia orgány zvážiť všetky protichodné záujmy a špecifiká daného prípadu a svoje rozhodnutie kompletne z tohto pohľadu odôvodniť. Neflexibilita vnútroštátnej zákonnej úpravy, ktorá nedovoľuje vziať v úvahu zvláštne okolnosti prípadu, bola podľa ESĽP dôvodom pre porušenie čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd aj vo veci Paulík proti Slovenskej republike (pozri J. Kmec a spol.: Evropská úmluva o ľudských právach, 1. vydanie 2012, C.H. Beck 2012, str. 933 až 937).

4. Dovolateľ nenamietal porušenie svojho práva na rodinný život (v zmysle čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd) ale ochranu najlepších záujmov dieťaťa poznať svojich biologických rodičov (čl. 3 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa) postupom súdov tým, že mu nebolo umožnené spochybniť otcovstvo iného muža [ktorého otcovstvo bolo založené druhou domnienkou určenia otcovstva (súhlasným vyhlásením rodičov v čase, kedy ešte neskončilo konanie o určenie otcovstva, ktoré inicioval sám dovolateľ)], aby sa mohlo založiť jeho vlastné otcovstvo, čo má zakladať vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. V takom prípade by síce mohlo ísť o porušenie práv dieťaťa, avšak nie práv dovolateľa.

Súdy konanie o žalobe dovolateľa na určenie otcovstva zastavili na základe jasného ustanovenia procesného poriadku (§108 O.s.p., obdobne § 109 CMS) vychádzajúceho z hmotnoprávnej úpravy (zákona o rodine). Z formálneho hľadiska teda nemohlo dôjsť k porušeniu procesných práv dovolateľa, ktoré by mohli zakladať dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (v súčasnosti § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), lebo postup súdov má oporu v procesnom predpise (zákone). Dovolací súd nezistil, aby uvedený postup súdov zakladal z materiálneho hľadiska porušenie namietaných práv dovolateľa. Dôvodom je fakt, že procesná úprava vychádza z logických dôsledkov, ktoré vyplývajú z hmotnoprávnej úpravy rodičovských vzťahov v zmysle zákona o rodine (najmä inštitútov zapretia a určenia otcovstva), ktoré v dostatočnej miere (rozsahu) reflektujú požiadavky medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, a preto tu podľa názoru dovolacieho súdu nešlo o prípad, kedy by bolo potrebné dať prednosť ich aplikácii pred vnútroštátnou úpravou (hmotnoprávnou alebo procesnou). Pri prijímaní rozhodnutí súdy vychádzali zo záujmu maloletého dieťaťa v zmysle čl. 3 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prostredníctvom hmotnoprávnej úpravy zákona o rodine vyvažujúcej právo na zachovanie právnej istoty matky, právneho otca a najlepšieho záujmu dieťaťa voči právu dieťaťa na ochranu rodinného života dieťaťa (najmä právu poznať svojich biologických rodičov), čo zodpovedá čl. 6 ods. 1 a 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd.

Európsky súd pre ľudské práva nepovažuje nepriznanie práva na podanie zapieracej žaloby putatívne (resp. biologickému) otcovi za porušenie čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, keď kladie prvoradý dôraz na „najlepší záujem dieťaťa“, a to aj pred právom otca na určenie jeho biologického rodičovstva (viď rozhodnutie vo veci Kautzor proti Nemecku sťažnosť č. 23338/09, Ahrens proti Nemecku sťažnosť č.45071/09, Nylund proti Fínsku sťažnosť č.27110/95, Krisztján Barnabás Tóth proti Maďarsku sťažnosť č.48494/06 a ďalšie, citované rozhodnutia dostupné na internetovej stránke www.hudoc.echr.coe.int). Racionálnosť uvedenej úvahy v judikatúre ESĽP, s ktorou sa stotožňuje dovolací súd i v tomto konaní, spočíva v sledovaní najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa v každej situácii, ktorá sa ho dotýka. Ak by zákon bez ďalšieho priznával domnelému (biologickému) otcovi automaticky právo zaprieť otcovstvo právneho otca s cieľom (len) otvoriť otázku jeho opätovného určenia, spochybnil by sa tým neprimeraným spôsobom doterajší status dieťaťa, jeho istoty v právneho otca, za situácie, že možnosť určenia otcovstva je zatiaľ neistá a hypotetická. Putatívny otec totiž ešte nevyhnutne nemusí byť aj biologickým otcom. Absolútna snaha o prioritu prirodzenej rodiny a poznanie biologického otca bez ďalšieho nemusí byť vždy v záujme detí žijúcich v už stabilizovanom rodinnom prostredí a dobrých životných podmienkach.

Dovolací súd uznáva, že prirodzená rodina (biologické rodičovstvo) je základom pre rodinné vzťahy a

má jej byť poskytovaná prioritná podpora a ochrana, tomu zodpovedá aj systém zákonných domnienok (fikcií) otcovstva zakotvujúcich právne otcovstvo v prospech chránených záujmov dieťaťa a rodiny, v ktorej žije. Uplatnenie právneho rámca zákonných domnienok otcovstva a ich dopadov (procesné nevynímajúc, §109 O.s.p.) musí byť v najlepšom záujme maloletého dieťaťa a musí zodpovedať špecifickým okolnostiam prejednávaneho prípadu. V tomto prípade je sporné, či dovolateľ je alebo nie je otcom maloletého, lebo mimo nesporného tvrdenia o pohlavnom styku v rozhodnom období s matkou dieťaťa, neexistujú dôkazy preukazujúce jeho otcovstvo. Ani v dovolaní sa ničím nenamieta, že sú tu také konkrétne okolnosti prípadu, ktoré pre naplnenie najlepšieho záujmu dieťaťa zakladajú opodstatnenú požiadavku v pokračovaní sporu o určenie otcovstva začatého na návrh putatívneho otca. Dovolať presvedčený o svojom otcovstve a o neplatnosti úkonu súhlasného vyhlásenia rodičov o otcovstve k maloletému, v tomto smere neponúkol žiadne konkrétne tvrdenia alebo vysvetlenia, konštatuje síce porušenie „najlepších záujmov dieťaťa“ konajúcimi súdmi, toto ale samé osobe nie je spôsobilé založiť záver o tom, že vydané rozhodnutia sú nekonzistentné so zásadami riadneho a spravodlivého procesu rešpektujúc práva maloletého dieťaťa v zmysle čl. 3 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ochranu jeho rodinného života v zmysle čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na jednej strane možno síce uznať dovolateľov záujem na zistení pravdy o pôvode maloletého, ale na druhej strane nemožno opomenúť existujúci rodinný vzťah maloletého k jeho právnomu otcovi, ktorý podľa vyjadrenia matky je jeho biologickým otcom a ktorý s ním a s matkou žije v harmonickej rodine, poskytuje príkladnú otcovskú starostlivosť, citové zázemie a všetku rodičovskú podporu.

5. Podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho týka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Niet sporu o tom, že maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni vyspelosti dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu. Pokiaľ ide o dovolateľa a námietku o porušení „jeho“ práv nevypočutím maloletého v konaní, je potrebné zdôrazniť, že z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa nevyplývajú pre dovolateľa žiadne práva a preto aj prípadne porušenie citovaného článku dohovoru mu nemôže zakladať žiadnu ujmu, teda ani vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že postup aj rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý konanie o určenie otcovstva v zmysle § 108 O.s.p. zastavil, ako aj potvrdzujúce rozhodnutie krajského súdu, sa tak z formálneho, ako aj z materiálneho hľadiska opierajú o správne zákonne ustanovenie, za situácie, že v danom prípade nebolo potrebné dať prednosť pred zákonom aplikácií čl. 3 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom podľa čl. 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a teda, že tu nenastala situácia, ktorá dáva prednosť pátraniu po biologickej realite pred právnou istotou, ktorú reprezentuje právna domnienka, dovolací súd nezistil namietanú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania navrhovateľa nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

V dovolacom konaní úspešným odporcom vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti

navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal, z dôvodu, že nepodali návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.